

סילוקו של מרצה צעיר בטכניון (שמאל) גרם להתפוצצות ולהפגנות שחשפו קו תכנים, קונויות, אולת-י"ד, חשבונות אישיים

לסכניון לאחר מלחמת תשי"ח, ונבחר לדיקן הפקולטה לארכיטקטורה, ואילו יעקב דורי מונה לנשיא הטכניון כעבור כמה שנים. רק כשפרש רטנר מן ההוראה לפני שלוש שנים, אור דורי עזר להתנכל לעוזריו הקרובים של רטנר המנוח.

דו"ח מבקר המדינה ביקר קשות את חברת כימיקלים ופוספאטים שבראשה עמד המהנדס אלכסנדר גולדברג, בנו של יל. גולדברג, שהיה ציוני ותיק ותרם כסף רב לכל הקרנות. כדי למנות מנהל חדש לכימיקלים ופוספאטים, היה צורך למצוא תעסוקה לגולדברג. הוא מונה לנשיא הטכניון, כן, אבל מה עניין פוספאטים לארכיטקטורה?

הפרופסור רחל שלון, שהועמדה לפני עשר שנים בראש המכון לחקר הבניין שליד הטכניון, לא ניכללה משושמה במסגרת הפקולטה לארכיטקטורה. המכון טוען היום

380 סטודנטים בטכניון הפסידו חלק חשוב משנת-הלימודים שלהם. 45 פרופסורים ומרצים אינם עובדים. 11 מרצים התפטרו מעבודתם. הפקולטה לארכיטקטורה פוצלה לשניים ואוחדה שוב. מסע השמצות ורכילות מעכיר את האווירה בטכניון כולה, והמוסד מאבד את שמו הטוב. מושמעים איומים בסגירת הפקולטה, השלישית בגודלה בטכניון. מורה מעולה פוטר מתפקידו — וכל זה ללא שום סיבה הגיונית. כאילו שיגעון אחז במוסד המדעי החשוב ובמנהליו.

*** תרומה לכל הקרנות

שימדת הסיבות המגוחכות שהביאו למהומה בטכניון תוכיח:
לפני 20 שנה הסתכסך רביאלוף יעקב דורי עם אלוף יוחנן רטנר. אלוף רטנר חזר

כאשר היה יעקב דורי הנשיא, לא בלט החסרון הזה. דורי, איש הצבא הנוקשה, כפה את דעתו וידע להשתמש בסמכותו. אבל משהגיע לנשיאות אלכסנדר גולדברג, החלו הדברים להידרדר. הנשיא, הדואג לאיסוף תרומות, מעוניין מטבע הדברים לרוכס את אלה היודעים לאסוף תרומות, ואת אלה ששמם עשוי להגביר את התרומות. לא תמיד יש קשר בין כשרון ההוראה לכשרון ההתרמה. פרו-סר רחל שלון עזרה הרבה באיסוף תרומות.

שמכיון שהוא כבר קיים, יעשה הוא את עבודות המחקר; הפקולטה לארכיטקטורה תסתפק בשרטוט מיבנים מקוריים. הארכיטקט טים חושבים שעניניו מחקר אקלימי ואקוסטי שייכים להם, אבל אם תעסוק בזה הפקולטה לארכיטקטורה — לא תוכל לעסוק בזה רחל שלון. זהו ריב סמכויות ויזקה מהסוג המקובל בארץ.
פרופסור אלפרד נוימן תיכנן בניין מקורי מאד לפקולטה למכונאות, אולם אנשי הפקולטה טענו שהבניין אינו מתאים להם.

רוצים את ואכ"י!

מאותה סיבה נוטה הנשיא לחשוב, ש-ארכיטקט אשר שמו מתנוסס על התוכניות של בתים רבים, הוא ארכיטקט טוב, מתאים להוראה ומוסיף לכבודו של המוסד. גישה זו נראית מזוהה בעיקר בישראל, שאינה מצטיינת בבתיים יפים, ושבה נמסרות עבודות התיכנון לארכיטקטים על-ידי קיר בתם לשלטון. ידוע שבישראל כל חברת בנייה גדולה קרובה לאחת המפלגות. ה-ארכיטקטים מתחלקים בשלל ובדרך כלל, לפי שייכותם המפלגתית.
מאז קום המדינה ניבנו בישראל בתים בהשקעה כללית של אלפי מיליונים לירות. הארכיטקט מקבל עבור עבודתו בין שניים ל-ארבעה אחוזים מערך הבניין. מסתבר, אם כן, שהארכיטקטים בישראל הרוויחו בשנים האחרונות עשרות מיליוני לירות. כסף זה לא התחלק באופן שווה בין מאות הארכיטקטים, וזו בו בעיקר עשרה משרדי ארכיטקטים חשובים ששלטו עד הזמן ה-אחרון על שוק הבניה בארץ.
אבל בזמן האחרון ניבעו פרצות ב-קבוצה. חלק מהארכיטקטים הידועים ביותר הוזקקו ופרשו. אחדים מהם מתו והורישו את העסקים לבניהם. בוגרי-טכניון צעירים החלו מרמיים ראש ואף מקבלים עבודות, והמנוסול החל להישמש מידי התקליפים. גם לעובדיהם יש חלק בהתפוררות הפקולטה לארכיטקטורה.

פרופסור נוימן נעלב ואמר: או שיקימו את הבניין שתוכנן, או שאני הולך. הבניין הוקם, כי הפרופסור לארכיטקטורה אלפרד מנספלד צידד בפרופסור אלפרד נוימן. במקום מיליון לירות הוצאו עד כה שניים וחצי מיליון, והעבודות להתקנת הבניין ליעודו עדיין נמשכות. עכשיו מחזיר פרופסור נוימן חוב של כבוד לפרופסור מנספלד, ותומך בו בסכסוך עם פרופסור השמשוני, דיקן הפקולטה לארכיטקטורה.
מסובך מאד, אך מדוע סובלים הסטודנטים? זהו רק חלק קטן מסבך הקונויות ו-החשבונות האישיים השולט כיום בפקולטה מסויימת זו. ואילו המשבר החמור הפוק את הטכניון בכללו הוא תוצאה ישירה מן השיטות הצבאיות שהנהיג במוסד רביאלוף דורי, שנהג בטכניון כמו בצבא.

כל המצליח טוב?
כל בית-ספר גבוה בעולם, ובכל מוסד מדעי, נהוג שיש שני מנהלים: מנהל אירגוני, הדואג לצד הכספי של ה-מוסד, ונקרא בדרך כלל נשיא; ומנהל אקדמי, המטפל בצד החינוכי והמדעי, ו-נקרא בדרך כלל רקטור.
בטכניון אין רקטור. כל העניינים — מדעיים, חינוכיים, וכספיים — מנהלים על-ידי הנשיא.

